

UNIVERZITET U BEOGRADU
FAKULTET ZA SPECIJALNU
EDUKACIJU I REHABILITACIJU

UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF SPECIAL EDUCATION
AND REHABILITATION

12.

MEĐUNARODNI
NAUČNI SKUP
„SPECIJALNA
EDUKACIJA I
REHABILITACIJA
DANAS”

12th

INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE
“SPECIAL
EDUCATION AND
REHABILITATION
TODAY”

ZBORNİK REZIMEA

BOOK OF ABSTRACTS

Beograd, Srbija
27–28. oktobar 2023.

Belgrade, Serbia
October 27–28th, 2023

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU
UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

Beograd, 2023.
Belgrade, 2023

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA
SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU

UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

12. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
Beograd, 27–28. oktobar 2023. godine

Zbornik rezimea

12th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
Belgrade, October, 27–28th, 2023

Book of Abstracts

**12. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
Beograd, 27–28. oktobar 2023. godine
Zbornik rezimea**

**12th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
Belgrade, October, 27–28th, 2023
Book of Abstracts**

Izdavač / Publisher

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju
University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation

Za izdavača / For publisher

Prof. dr Marina Šestić, dekan

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief

Prof. dr Svetlana Kaljača

Urednici / Editors

Prof. dr Ljubica Isaković
Prof. dr Sanja Čopić
Prof. dr Marija Jelić
Doc. dr Bojana Drljan

Recenzenti / Reviewers

Prof. dr Tina Runjić
Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Hrvatska
Prof. dr Amela Teskeredžić
Univerzitet u Tuzli, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Bosna i Hercegovina
Prof. dr Slobodanka Antić, prof. dr Milica Kovačević, doc. dr Nevena Ječmenica
Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Srbija

Lektura i korektura / Proofreading and correction

Mr Nataša Nikolić
Maja Ivančević Otanjac

Dizajn i obrada teksta / Design and text processing

Biljana Krasić
Zoran Jovanković

Zbornik rezimea biće publikovan u elektronskom obliku / Book of abstracts
will be published in electronic format

Tiraž / Circulation: 200

ISBN 978-86-6203-168-6

Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije učestvovalo je u sufinansiranju budžetskim sredstvima održavanje naučnog skupa (Ugovor o sufinansiranju – evidencioni broj 451-03-1657/2023-03).

PROGRAMSKI ODBOR / SCIENTIFIC COMMITTEE:

Članovi Programskog odbora / Members of the Scientific Committee:

- Prof. dr Marina Šestić, predsednik*
- Prof. dr Branka Jablan*
- Doc. dr Luka Mijatović*
- Prof. dr Nadica Jovanović Simić*
- Prof. dr Nadežda Krstić*
- Prof. dr Nataša Buha*
- Prof. dr Ksenija Stanimirov*
- Doc. dr Jasmina Maksić*
- Doc. dr Mia Šešum*
- Doc. dr Marija Maljković*

*Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Srbija / University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, Serbia

- Prof. dr Špela Golubović, Univerzitet u Novom Sadu, Medicinski fakultet Novi Sad, Srbija / University of Novi Sad, Faculty of Medicine Novi Sad, Serbia
- Prof. dr Jasna Maksimović, Pedagoški fakultet u Užicu Univerziteta u Kragujevcu, Srbija / Faculty of Education in Užice University of Kragujevac, Serbia
- Doc. dr Marija Cvijetić-Vukčević, Univerzitet u Novom Sadu, Pedagoški fakultet u Somboru, Srbija / University of Novi Sad, Faculty of Education in Sombor, Serbia
- Dr Milena Milićević, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, Srbija / Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade, Serbia

Članovi Programskog odbora iz inostranstva / Members of the Scientific Committee from Abroad:

- Prof. dr Neven Ricijaš, Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Hrvatska / University of Zagreb, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, Croatia
- Vanda Hájková, PhD, associate professor, Charles University, Faculty of Special Education, Czech Republic
- Iva Strnadová, PhD, full professor, University of New South Wales, Faculty of Arts, Design and Architecture, School of Education, Australia
- Emine Ayyıldız, PhD, assistant professor, Istanbul Medeniyet University, Faculty of Education Sciences, Turkey
- Prof. dr Ante Bilić Prčić, Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Hrvatska / University of Zagreb, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, Croatia

- Dr Olivera Kalajdžić, docent, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Medicinski fakultet Foča, Bosna i Hercegovina / University of East Sarajevo, Faculty of Medicine Foca, Bosnia and Herzegovina
- Prof. dr Medina Vantić Tanjić, Univerzitet u Tuzli, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Bosna i Hercegovina / University of Tuzla, Faculty for Special Education and Rehabilitation, Bosnia and Herzegovina
- Natalia Yurievna Kiseleva, PhD, assistant professor, Moscow City University, Institute of Special Education and Psychology, Russia
- Damjana Kogovšek, PhD, assistant professor, University of Ljubljana, Faculty of Education, Slovenia
- Sořija Pajić, PhD, assistant professor, Radboud University, Faculty of Economics and Business, Institute of Management Research, The Netherlands

ORGANIZACIONI ODBOR / ORGANIZING COMMITTEE:

Članovi Organizacionog odbora / Members of the Organizing Committee:

- Prof. dr Marina Šestić, predsednik
- Doc. dr Mina Nikolić
- Maja Ivančević Otanjac, predavač
- Asist. Kristina Ivanović
- Asist. Aleksandra Bašić
- Asist. Vera Petrović
- Asist. Ivana Obrenović Ilić
- Asist. Staša Lalatović
- Asist. Zorica Veljković

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Srbija / University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, Serbia

SADRŽAJ / TABLE OF CONTENTS

PLENARNA IZLAGANJA PLENARY PRESENTATIONS.....	9
SPECIFIČNI DOMENI REHABILITACIJE SPECIFIC REHABILITATION DOMAINS.....	16
PRESTUPNIŠTVO I RIZICI DELINQUENCY AND RISKS.....	28
PRISTUPAČNOST ZA SVE ACCESSABILITY FOR ALL.....	45
DRŽAVNO REAGOVANJE NA KRIMINALITET STATE RESPONSE TO CRIME.....	58
INDIKATORI KVALITETA ŽIVOTA QUALITY OF LIFE INDICATORS.....	69
VASPITANJE I OBRAZOVANJE OSOBA U RIZIKU I SA SMETNJAMA U RAZVOJU EDUCATION AND UPBRINGING OF AT-RISK INDIVIDUALS AND INDIVIDUALS WITH DEVELOPMENTAL DISABILITIES	81
KVALITET ŽIVOTA: PORODIČNI I PROFESIONALNI KONTEKST QUALITY OF LIFE: FAMILY AND PROFESSIONAL CONTEXT.....	92
ČINIOCI ŠKOLSKOG POSTIGNUĆA UČENIKA STUDENTS' SCHOOL ACHIEVEMENT FACTORS.....	100
MEDICINSKI ASPEKT REHABILITACIJE MEDICAL ASPECTS OF REHABILITATION.....	115
VASPITANJE I OBRAZOVANJE IZ PERSPEKTIVE PROSVETNIH RADNIKA EDUCATION AND UPBRINGING FROM TEACHERS' PERSPECTIVE.....	125
MENTALNO ZDRAVLJE U SPECIJALNOJ EDUKACIJI I REHABILITACIJI MENTAL HEALTH IN SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION.....	137
OPŠTI REHABILITACIONI KONTEKST GENERAL REHABILITATION CONTEXT.....	150
JEZIK I KOMUNIKACIJA LANGUAGE AND COMMUNICATION.....	160

POSTER SESIJA	
POSTER SESSION.....	171
RADIONICE	
WORKSHOPS.....	197
Indeks imena / Author Index.....	209

KVALITET ZATVORSKOG ŽIVOTA OSUĐENIH ŽENA U SRBIJI: PRELIMINARNI NALAZI ISTRAŽIVANJA*

Sanja Čopić**1, Milena Milićević², Ana Batrićević², Olivera Pavićević²

¹Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Srbija

²Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, Srbija

Uvod: Kvalitet zatvorskog života (Quality of prison life – QPL) je drugačiji i jedinstven u svakom zatvorskom sistemu. Međutim, literatura o QPL osuđenih žena u Srbiji je oskudna.

Cilj: Cilj rada je da se predstave preliminarni rezultati o QPL osuđenih žena u Srbiji. Istraživanje je sprovedeno u okviru PrisonLIFE projekta, koji finansira Fond za nauku Republike Srbije (br. 7750249).

Metode: Za prikupljanje podataka od 91 osuđenice koje su se nalazile na izvršenju kazne zatvora u KPZ za žene u Požarevcu korišćena je skala Merenje kvaliteta zatvorskog života (MQPL), prilagođena za upotrebu u Srbiji. Prosečna starost uzorka bila je 39,77 godina (SD=10,71, raspon 21–74), sa prosečnom dužinom izrečene kazne zatvora od 72,51 mesec (SD=82,59, raspon 2–480 meseci). Najveći broj ispitanica je prvi put u zatvoru (75,8%) i nalazi se u zatvorenom odeljenju (74,7%). Skoro jedna trećina uzorka je osuđena za krivična dela u vezi sa drogom (33,0%), a zatim slede teško ubistvo (11,0%) i ubistvo (8,8%).

Rezultati: Jednofaktorskom analizom varijanse ponovljenih merenja uz Bonferoni naknadna poređenja nađene su statistički značajne razlike između pet MQPL dimenzija [Vilksova Lambda=0,51, F(4,87)=20,53, p<0,001, parcijalni eta-kvadrat = 0,49]. Dimenzije Uslovi i porodični kontakt (M=3,15), Harmonija i Bezbednost (M=3,02, oba) imale su statistički značajno veći skor nego dimenzija Blagostanja i ličnog razvoja (M=2,86). Dimenzija Profesionalizam imala je najniži skor (M=2,78).

Zaključak: Nalazi ukazuju na potrebu da se unaprede profesionalizam, transparentnost, respozivnost, organizacija i doslednost u radu jedinog zatvora za žene u Srbiji, kao i doživljaj pravičnosti, proporcionalnosti i opravdanosti kazni i procedura. Prioritet treba da bude stvaranje okruženja koje pomaže osuđenicama u odustajanju od kriminalnog ponašanja, pripremi za otpust i razvoju njihovih potencijala, uključujući rad na kontrolisanju sopstvenih postupaka, donošenju odluka, osećanjima patnje, zatočeništva, napetosti ili emocionalnog stresa. Ukratko, nalazi predstavljaju osnovu za buduća istraživanja i poboljšanje QPL u Srbiji.

Ključne reči: zatvor, kvalitet zatvorskog života, osuđenice, istraživanje, Srbija

* Rad je proistekao iz projekta PrisonLIFE, "Assessment and possibilities for improving the quality of prison life of prisoners in the Republic of Serbia: Criminological-penological, psychological, sociological, legal and security aspects" čiju je realizaciju podržao Fond za nauku, broj Projekta: 7750249

** sanja.copic011@gmail.com

QUALITY OF PRISON LIFE OF FEMALE CONVICTS IN SERBIA: PRELIMINARY RESEARCH FINDINGS*

Sanja Ćopić¹, Milena Milićević², Ana Batrićević², Olivera Pavićević²

¹University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, Serbia

²Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade, Serbia

Introduction: Quality of prison life (QPL) is different and unique in each prison system. However, literature specifically focusing on the QPL for female prisoners in Serbia is scarce.

Aim: This paper presents preliminary findings on the QPL of female prisoners in Serbia. The research was conducted within the PrisonLIFE project, funded by the Science Fund of the Republic of Serbia (No. 7750249).

Method: Measuring the Quality of Prison Life (MQPL) survey, adapted for use in Serbia, was used to collect data from 91 female convicts who served time at the Correctional Institution for Women in Požarevac. The sample's average age was 39.77 (SD=10.71, range 21–74), with an average length of a prison sentence of 72.51 months (SD=82.59, range 2–480 months). The majority were first-time offenders (75.8%) and were assigned to the closed prison ward (74.7%). Almost one-third of the sample was imprisoned for drug-related offences (33.0%), followed by aggravated homicide (11.0%) and homicide (8.8%).

Results: Using a one-way repeated-measures ANOVA with post-hoc Bonferroni adjustments, significant differences in the five MQPL dimensions were found [Wilks' Lambda=0.51, $F(4, 87)=20.53$, $p<0.001$, partial eta-squared=0.49]. The Conditions and Family Contact, Harmony and Security dimensions had significantly higher QPL ($M=3.15$ and $M=3.02$, respectively) than the Well-being and Development dimension ($M=2.86$). The Professionalism dimension had the lowest QPL ($M=2.78$).

Conclusion: The findings indicate the need for enhancing the professionalism, transparency, responsiveness, organization, and consistency of the only prison for women in Serbia and the perceived fairness, proportionality, and legitimacy of punishments and procedures. Creating an environment that helps convicts with offending behavior, preparation for release and the development of their potential, and addressing their feelings of agency, decision-making, feelings of suffering, confinement, tension or emotional stress should be prioritized. In summary, these findings provide a foundation for future research and improvement of QPL in Serbia.

Keywords: *prison, quality of prison life, female convicts, research, Serbia*

* This paper is part of the project PrisonLIFE, “Assessment and possibilities for improving the quality of prison life of prisoners in the Republic of Serbia: Criminological-penological, psychological, sociological, legal and security aspects” supported by the Science Fund, No. 7750249

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

376.1-056.26/.36-053.2(048)(0.034.2)
316.624(048)(0.034.2)
376.1-053.26/.36(048)(0.034.2)
316.614-056.26/.36-053.2(048)(0.034.2)

**МЕЂУНАРОДНИ научни скуп Специјална едукација и рехабилитација данас
(12 ; 2023 ; Београд)**

Zbornik rezimea [Elektronski izvor] / 12. međunarodni naučni skup Specijalna edukacija i rehabilitacija danas, Beograd, Srbija, 27–28. oktobar 2023. godine = Book of abstracts / 12th International Scientific Conference Special Education and Rehabilitation Today, Belgrade, Srbija, October, 27–28th, 2023 ; [urednici, editors Ljubica Isaković ... [et al.]]. - Nasl. sa naslovne strane dokumenta. - Beograd : Univerzitet, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju = Belgrade =University, Faculty of Special Education and Rehabilitation, 2023 (Beograd : Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju). - 1 elektronski optički disk (CD-ROM) ; 12 cm

Sistemski zahtevi: Nisu navedeni. - Tiraž 200. - Napomene i bibliografske reference uz tekst

ISBN 978-86-6203-168-6

- а) Деца са посебним потребама -- Апстракти
- б) Поремећаји понашања -- Апстракти
- в) Инклузивно образовање -- Апстракти
- г) Социјална интеракција -- Деца са посебним потребама -- Апстракти

COBISS.SR-ID 127580681

UNIVERZITET U BEOGRADU
FAKULTET ZA SPECIJALNU
EDUKACIJU I REHABILITACIJU

UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF SPECIAL
EDUCATION AND
REHABILITATION